

Menorca de cap a cap

Menorca és sobretot coneguda per la bellesa de la costa. Però la part de l'illa que no veu la mar també ofereix paisatges que cap visitant no s'hauria de deixar escapar. La planor del terreny fa que aquests camins d'interior es puguin recórrer fàcilment, amb bicicleta o a peu.

Els darrers temps Menorca s'ha omplert de rutes cicloturístiques. No és gens difícil de trobar rètols de fusta amb el dibuix d'una bicicleta gravat que indiquen quants quilòmetres ens separen del poble o la cala següents. Aquesta iniciativa respon a la voluntat de promoure el turisme alternatiu i no estacional. És a dir, que la gent no visiti solament l'illa a l'estiu, cercant platges, sinó que hi practiqui més activitats, com ara el senderisme, el ciclisme o les excursions a cavall, per gaudir d'una manera diferent d'aquest territori que el 1993 va ser declarat reserva de la biosfera.

A la tardor, els amants del ciclisme tindran una cita que cada any guanya

participants: la setena Volta Cicloturista Internacional, que es farà durant la segona quinzena d'octubre. Però aquí fem una proposta més a l'abast de tothom: aprofitar les bicicletes, o els peus, per a creuar l'illa de cap a cap, seguint els camins que la travessen pel centre. Des d'aquesta ruta no veurem el mar, però sí els camps verds, les vaques i les parets seques que identifiquen el cor de Menorca.

Després de travessar els molls del port de Maó, a la carretera que va cap a Fornells trobarem el desviament del camí d'en Kane. Poc abans es dreça el monument en memòria de qui fou el primer governador britànic de Menorca. L'obelisc apareix discret

sota les branques dels arbres, i molts cotxes hi passen de llarg sense veure'l. Richard Kane va ser governador de Menorca entre 1712 i 1736, any en què morí. El seu mandat rècord, de gairebé un quart de segle, va deixar-hi una empremta important. Kane traslladà la capital de Ciutadella a Maó, va introduir noves espècies animals i vegetals a l'illa i va fer-hi construir una carretera per unir els dos extrems, que avui encara es conserva parcialment amb el nom de camí d'en Kane. Tot i que és asfaltada, el quitrà no malmet el bucolisme d'aquesta ruta. Habitualment s'hi veuen pocs cotxes, perquè la majoria passen per la carretera general, que és a prop i que, lògicament, resulta molt més ràpida. El camí d'en Kane passa solitari entre parets seques i grans extensions de terreny esquitxades de vaques de les explotacions agràries menorquines, que reben el nom de *llocs*.

La primera part de la ruta ens portarà fins a Alaior, la tercera població de l'illa, que veurem dibuixada contra l'horitzó amb la figura inconfusible de l'església de Santa Eulàlia. El camí d'en Kane no s'endinsa dins del poble, sinó que passa pels afores, davant les tanques del cementiri, i ràpidament enfila en direcció a Mercadal. Aquí el nostre objectiu no té pèrdua, perquè els pròxims quilòmetres els farem sota la mirada de la muntanya del Toro, que, amb 357 metres, és la màxima elevació de l'illa. Dalt del cim es pot visitar el santuari de la Mare de Déu del Toro i gaudir de les vistes espectaculars de bona part del territori insular.

As Mercadal s'acaba el nostre pas pel camí d'en Kane. Des d'aquest punt, i fins a Ferreries, el traçat històric travessa unes quantes propietats privades. En el futur aquest tram potser s'obrirà al públic, però amb la voluntat que es limiti a caminants, ciclistes i cavalls, i que no sigui una carretera asfaltada i transitable per als cotxes, com la que hem recorregut fins ara. Pel que fa a la darrera part del trajecte, des de Ferreries a Ciutadella, el camí d'en Kane ha desaparegut totalment perquè passava just per on ara hi ha la carretera general.

Per tant, des des Mercadal –al centre de l'illa–, haurem d'optar per alternatives diferents a l'hora de seguir el

nostre camí cap a l'oest. Sortosament, de seguida trobarem algun dels senyals cicloturístics instal·lats darrerament i que ens dirigiran per la banda nord cap a Ferreries, per un camí ondulant i verd. Quasi segur que només ens hi trobarem algun pagès o, menys probablement, algun turista perdut.

Un cop passat Ferreries, ens hem de situar a la banda sud de la carretera, al desviament de la cala Galdana, per enllaçar amb el camí Reial, també conegut per camí Vell. És una de les vies de comunicació més antigues de Menorca. Hom creu que és d'origen medieval, si bé no es descarta que abans hi pogués haver hagut una calçada romana que, com en el cas del camí d'en Kane, hagués tingut la funció d'unir els dos extrems de l'illa. Des del punt on comencem el camí Reial surt una altra excursió cap a un dels tresors de Menorca, el barranc d'Algendar. Constitueix una reserva

natural de gran valor ecològic i paisatgísic. El barranc s'endinsa cap a la mar en un recorregut de 10 quilòmetres fins a desembocar a la cala Galdana. Pel seu fons, voltat de cingles que en alguns casos arriben a 80 metres, corre un rierol que ha propiciat que la zona gaudeixi d'un microclima que la fa molt apta per al conreu. No és estrany, doncs, de veure-hi horts i arbres fruiters, a més de restes de les canalitzacions d'aigua i els aljubs que hi van construir els àrabs durant els anys en què van dominar l'illa.

Recórrer aquest camí pel centre de Menorca també ens en pot aproximar la història. Allò més representatiu i conegut són els monuments megalítics, i en podrem veure força sense desviar-nos pràcticament de la ruta. Per exemple, el més emblemàtic, la naveta des Tudons, un monument funerari en forma de nau invertida; o bé les navetes, no tan conegudes, de Rafalrubí,

que trobarem prop del camí d'en Kane. També podrem visitar diverses taules, com les de Torretrencada o Torrellafuda. Observar aquestes misterioses construccions, formades per una gran pedra vertical i una altra d'horitzontal col·locada al capdamunt, és un espectacle que mai no deixa de sorprendre, i més si es té en compte que encara no se sap exactament per a què servien ni com s'empraven. L'únic que es considera cert és que tenien un caràcter ritual.

I tot plegat, en un espai relativament curt, perquè la màxima distància entre els dos extrems de l'illa són els 47 quilòmetres que separen Ciutadella de Maó. Però quan hàgim completat el nostre recorregut i tornem a veure la mar des del port de Ciutadella ens semblarà que una illa tan petita ens ha ofert tot un món.

Marta Viladot Santaló